

Van San Salvador tot Vientiane

Paus Franciscus verstevigt koerswijziging in de Kerk met vijf nieuwe kardinalen

- Paus Franciscus maakt het college van kardinalen meer internationaal
- Hij zet zich daarbij af tegen klerikale carrièreplanning en verkiest kardinalen met heuse pastorale ervaring

Christof BOUWERAERTS

Mgr. Gregorio Rosa Chávez, hulpbisschop van San Salvador in El Salvador, mgr. Jean Zerbo, aartsbisschop van Bamako in Mali, mgr. Anders Arborelius, bisschop van Stockholm in Zweden, mgr. Juan José Omella, aartsbisschop van Barcelona in Spanje en mgr. Louis-Marie Ling Mangkhankhoun, apostolisch vicaris van Vientiane in Laos. Die vijf bisschoppen creëert paus Franciscus op 28 juni tot kardinaal. Dat kondigde de kerkleider op 21 mei aan tijdens het gebed *Regina coeli*.

Aangezien nog maar op 19 november zeventien kardinalen werden gecreëerd, onder wie aartsbisschop Jozef De Kesel, komt die nieuwe reeks creaties, de vierde al in het pontificaat van Franciscus, veeleer onverwachts. „Van de 121 kardinalen die jonger zijn dan tachtig en die stemrecht hebben bij een nieuwe pauskeuze, werden er 49, ruim veertig procent dus, door de huidige paus gekozen”, zegt Geert De Kerpel, hoofdredacteur van het christelijke opinieweekblad *Tertio*. „Vierenvestig procent werd aangeesteld door Benedictus XVI, en zestien procent door Johannes-Paulus II. Heel wat van die laat-

sten naderen de leeftijdsgrens van tachtig.”

Net als bij de drie vorige creatierondes verrast paus Franciscus ook nu weer door zijn markante selectie. Geert De Kerpel ontwaart enkele duidelijke tendensen. „Allereerst wil Franciscus dat zijn opvolger wordt verkozen door de wereldkerk”, zegt hij. „De paus zet dan ook sterk in op de internationalisering van het college van kardinalen. Toen Franciscus aantrad, maakten zestig Europeanen deel uit van het college. Vandaag zijn ze nog met 53. Afrika en Azië leveren nu elk vijftien kardinalen. Opmerkelijk is dat Franciscus, een Argentijn, weinig Latijns-Amerikanen uitkiest.”

Om het kardinaalcollege te internationaliseren, wijkt paus Franciscus af van de gewoonte aan bepaalde bisschopszetels automatisch een kardinaalreactie te koppelen en focust hij eerder op het profiel. Zo werd mgr. André-Jozef Léonard als aartsbisschop van Mechelen-Brussel

„Als bruggenbouwer kiest de paus allereerst brugfiguren uit”

geen kardinaal. Omgekeerd rekruteert de paus kardinalen uit landen die nog nooit eerder een kardinaal leverden, zoals Papua Nieuw-Guinea, Haïti en Mali. „Daarmee zet hij zich duidelijk af tegen klerikale carrièreplanning”, legt De Kerpel uit, „en kiest hij met mgr. Gregorio Rosa Chávez zelfs voor een hulpbisschop wiens aartsbisschop niet eens kardinaal is.”

Ook onder de leden van de Romeinse curie, het orgaan dat de paus bijstaat in het bestuur van

de wereldkerk, daalt het aantal rode hoeden sterk. „Enkel de hoogste functionarissen zijn nog kardinaal”, stelt Geert De Kerpel vast.

Niet enkel de afkomst, maar ook het profiel van de kandidaten blijkt bij de kardinaalkeuze een doorslaggevende rol te spelen. „Paus Franciscus kiest overwegend voor bisschoppen die een stevige theologische vorming combineren met concrete pastorale praktijkervaring”, zegt Geert De Kerpel. „Vanuit zijn rol als bruggenbouwer kiest hij ook brugfiguren uit. Denk maar aan de bisschoppen Cupich, Tobin en Farrell. Onder de Amerikaanse bisschoppen zijn zij uitgesproken figuren van het midden.”

Toch is Franciscus lang niet de enige paus uit de recente geschiedenis die grondig durfde in te grijpen in het college van kardinalen. „Zo breidde Paulus VI het aantal stemgerechtigde kardinalen uit van tachtig naar 120”, zegt Geert De Kerpel. „Hij stelde bovendien de leeftijdsgrens van tachtig jaar in, indertijd een revolutionaire daad. De internationalisering begon vooral onder Johannes-Paulus II.”

De recente ingrepen van paus Franciscus moet je bovendien bekijken tegen de achtergrond van zijn beleid in het algemeen. „Zo hervormt hij de Romeinse curie en benoemt hij ook in dat bestuursorgaan figuren van het midden. Bovendien zet hij sterk in op de herwaardering van de bisschoppensynode als een heus overlegorgaan. De paus lijkt het college van kardinalen te beschouwen als een soort senaat, een extra klankbord”, besluit Geert De Kerpel.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Licht

„Juni is de rozenmaand, maar had evengoed de lichtmaand kunnen zijn. Over exact een week is het alweer de langste dag, de dag waarop de tijd tussen zonsopkomst en zonsondergang maximaal is. Bij uitbreiding is heel juni een maand waarin we kunnen genieten van vroege ochtenden en lange avonden. Hoe fijn is het om 's avonds lang in de tuin of op een terras te zitten en de zon pas laat achter de einder te zien verdwijnen.

De meeste mensen houden van dagen met veel licht. 'Licht' is zo'n positief woord, dat we het in tal van uitdrukkingen gebruiken. We zien het levenslicht, we steken ons licht op, we brengen de waarheid aan het licht, we zien licht in de duisternis en soms gaat ons zelfs een licht op. Wanneer iemand uitzonderlijk verstandig of wijs is, noemen we hem of haar een groot licht of een verlichte geest.

Zo'n verlichte geest was bijvoorbeeld Georges Lemaître, die onlangs een standbeeld kreeg aan de Université Catholique de Louvain (UCL). Die landgenoot was niet enkel priester, maar ook astronoom, kosmoloog, wiskundige en fysicus. Hij legde negentig jaar geleden de basis van wat we nu kennen als de oerknaltheorie, over het ontstaan van het heelal. Dat die belangrijke wetenschappelijke stelling door een katholieke priester werd ontwikkeld, is voor veel mensen verwonderlijk. De Kerk heeft toch haar eigen scheppingsverhalen? En verzette de Kerk zich in het verleden niet vaak tegen de wetenschap?

De Kerk kende in de loop der eeuwen een wisselende relatie met de wetenschap. Er waren momenten van confrontatie en conflict, zoals de zeventiende-eeuwse wetenschapper Galileo Galilei mocht ondervinden. Tegelijk waren de Kerk en de abdijen ook altijd plaatsen waar wetenschap werd verzameld, uitgebouwd en doorgegeven. Licht en duisternis durfden elkaar dus al eens te bekampen in de Kerk.

Vandaag lijkt de Kerk niet langer bang voor de wetenschap. Daarin speelde Georges Lemaître een belangrijke rol. Paus Franciscus riep in mei nog topwetenschappers uit de hele wereld naar het Vaticaan om de oerknaltheorie te bediscussiëren, als hommage aan Lemaître. De paus, die al in 2014 zei dat God geen tovenaars is en dat de oerknal- en evolutietheorie reëel zijn, zoekt actief naar toenadering met en zelfs naar samenwerking tussen geloof en wetenschap.

Zijn houding staat in schril contrast met andere christelijke gemeenschappen en godsdiensten die het creationisme blijven huldigen, een letterlijke lezing van de scheppingsverhalen. Dat creationisme is niet enkel strijdig met de wetenschap, maar dus ook met de hedendaagse invulling van het katholieke geloof. Creationisme herleidt God tot een soort Harry Potter met een toverstaf. Creationisten gaan er blijkbaar van uit dat God niet in staat is om via miljarden jaren van evolutie zijn schepping te blijven vervolmaken. Zij zagen duidelijk het licht nog niet.

Paus Franciscus is gelukkig wel een verlichte geest en weet dat Kerk en wetenschap niet elkaars concurrenten zijn. De wetenschap kan veel verklaren, maar heeft niet de ultieme waarheid in pacht. Een wetenschapper kan perfect vertellen welke chemische reacties er in uw lichaam optreden wanneer u van iemand houdt, maar heeft geen flauw benul waarom u net van die ene persoon houdt. Laat staan dat er een sluitende wetenschappelijke definitie van de liefde zou bestaan. De wetenschap moet haar plaats kennen en dat geldt ook voor het geloof.

Het geloof moet dus niet met de wetenschap strijden, ze beoefenen immers verschillende disciplines. Misschien is dat wel een interessant onderwerp om een van de volgende avonden op een terrasje onder vrienden te bespreken. Dan wordt juni in meer dan één opzicht de lichtmaand.”

De huidige paus benoemde een derde van alle stemgerechtigde kardinalen. © KNA-Bild

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be